ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ЯК МАЙБУТНЬОГО ЗЛОЧИНЦЯ

А.Ю. Ісаєва,

студентка 3 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Вчинення злочинів неповнолітніми є дуже страшне явище, яке притаманне для нашого сучасного суспільства, яке дуже стрімко розвивається. Сьогодні, коли в нашій державі відбуваються процеси соціально-економічних і політичних змін, молоді та підліткам з їх ще не

сформованим світоглядом, системою цінностей, що змінюється, особливо важко адаптуватися до нових реалій життя. Уявлення неповнолітніх про мораль, моральність і право знаходяться ще на рівні формування. Соціальна політика держави щодо дітей повинна бути спрямована, в першу чергу, на зменшення впливу на неповнолітніх негативних явищ, які виникають під час реформування суспільства. У зв'язку з цим, як і раніше, актуальним є питання, пов'язані із з'ясуванням причин та умов, що сприяють скоєнню злочинів неповнолітніми.

В першу чергу слід звернути увагу на сімейні відносини, адже саме у родинні починається життя особи. Порушення сімейної екології включає батьківську депресію, алкоголізацію та асоціальну поведінку (у тому числі кримінальну): батьки, підкорені дії таких факторів використовують «бідні» соціалізовані навички взаємодії з дітьми. Навички дітей за таких обставин формуються як акція «за взірцем», і як результат порушення емоційної комунікації з батьками. У цілому поганий клімат у родині виявився у надто важких формах прояву, як то побиття, голодування, насильство у різних варіаціях, безнаглядність (наприклад, бродяжництво дитини через насилля з боку співмешканців матері або її алкоголізм). Також варто пам'ятати, що дитина може виховуватися в неповній родині, тоді необхідно встановити причину та термін залишення одним з батьків родини, як це вплинуло на душевний стан дитини, і чи міг цей факт зробити визначальний вплив на поведінку неповнолітнього. Але слід зважати на те, що один тільки факт виховання неповнолітнього одним із батьків, не може характеризувати родину як неблагонадійну.

Треба відзначати, що, крім родини, на становлення особи неповнолітнього злочинця впливають умови виховання у навчальних і трудових колективах. Часто підліток стикається з байдужим ставленням до себе з боку адміністрації навчального закладу, громадських організацій; із небажанням і невмінням дорослих дізнатися про його внутрішній світ, прищепити інтерес до праці, залучити до суспільного життя колективу.

Серед недоліків у роботі навчальних закладів можна виділити відсутність індивідуального підходу до підлітка, відсутність зв’язку з родиною. Треба зазначити, що скоєнню злочину неповнолітнім зазвичай передує його антигромадська поведінка, про що знають педагоги навчального закладу, адміністрація підприємств, на яких працює неповнолітній, і, крім того, працівники правоохоронних органів. Проте, маємо зазначити, що представники цих організацій не завжди своєчасно та ефективно попереджають і припиняють антигромадську поведінку неповнолітнього, не допомагають йому визначитися з колом інтересів, правильно зорієнтуватися у спілкуванні. Нерідко, якщо доросле оточення (батьки, педагоги) цікавляться тільки зовнішнім боком поведінки підлітка, не вникаючи у його духовний світ та інтереси, здійснення підлітком злочину є для них несподіванкою.

Модель поведінки «дитина-родина» за впливом є найбільш вагомою і конститутивною для формування особистості до 5-ти років, а за відсутності такого контакту підліток, позбавлений належної емоційної підтримки, належної уваги з боку родини, відкриває недоотримані морально-психологічні якості у членів неформальних об'єднань правопорушників (на цій стадії розвитку домінує модель «юнак-ровесники», сприяючи самостійності юної особистості і відмові від батьківської опіки). Таким чином, існування злочинних груп, які здійснюють негативний вплив на особистість, зумовлено соціальними причинами, об’єднаними з характерними поведінковими реакціями: реакція відмови (відмова від стандартних форм поведінки: контактів, домашніх обов’язків, навчання тощо); реакція опозиції, протесту (протиставлення своєї поведінки загальноприйнятій: демонстративна бравада, прогули, втечі, крадіжки тощо), реакція імітації (повторення пануючих підліткові ідеалів: кіноакторів, спортсменів, авторитетів асоціальних груп тощо); компенсації (прагнення наповнити свою

недовершеність в одній сфері успіхами в іншій: визнання однокласниками, отримане грубими і жорстокими методами).

В сучасних умовах на формування протиправної поведінки неповнолітніх значний вплив можуть здійснювати засоби масової інформації, в яких нерідко пропагуються стандарти поведінки, що не сумісні з цінностними орієнтаціями нашого суспільства, зокрема, культ сили та жорстокості. Особливо небезпечною тенденцією є те, що телебачення останнім часом подає інформацію про вчинені злочини в так званому художньому відтворенні, докладно описуючи всі його деталі, що фактично є одним з варіантів поширення злочинного досвіду.

Таким чином, на поведінку неповнолітньої особи впливає дуже багато факторів: оточуюче середовище, а саме суспільство, в якому знаходиться особа, а також сімейний «клімат», тобто взаємовідносини з родиною, і тому дуже багато людей є складовими у формування особи неповнолітнього. І для того, щоб неповнолітній був взірцем для майбутнього покоління, щоб його покоління у майбутньому могло правильно відстояти свою позицію і представити себе з кращого боку, необхідно не упустити всі ці чинники, про які йшлося вище.

Використана література:

1. Андрєєв О.О., Малярова В.О. Актуальність з'ясування умов життя та виховання неповнолітнього обвинуваченого на досудовому слідстві // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна. Серія: Право. – 2007. – №757. – Випуск №1(2). – С. 90-93

2. Бугера О.І. Насильницька злочинність неповнолітніх та засоби масової інформації // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – №1(75). – С. 86-92

3. Бугера О. Проблеми використання засобів масової інформації для запобігання злочинності неповнолітніх // Право України. – 2007. – №4. – С. 115-118

4. Бузало П.М. Обставини формування девіантної поведінки особистості злочинця молодіжного віку // Право і Безпека. – 2006. – №5’3. – С. 26-32

Науковий керівник: Ю.В. Шинкарьов